

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer, t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetésny fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

Az év hanyatlása közelegvén szíves tisztelettel figyelmeztetjük a két haza olvasó közönséget, hogy az eddigiekhez új derék erő'k's biztos levelezők járulása és segéd munkálkodása mellett, új betűkkel megjelenendő, 's érdekesítő elvű testvér lapjainkra eddigi marad az előfizetés, t. i. postán és Budapestben házhozküldéssel boríték alatt egész évre 12, félre 6 p.f., borítékalanul házhozküldve pedig egész évre 10, félre 5 p.f. Külföldre vagy az örökös tartományokba járatandó példányok iránt egyedül a bécsi es. k. főpostahivatalnál rendelkezhetni, belföldre pedig az ország és kapcsolatos részei minden k. postahivatalnál 's a szerkesztőségénél Pesten uri-utca 453 sz. Trattner-Károlyi-ház első emeletén, bármi biztos alkalom által, vagy szorgalom- és gyorskocsi utján.

A Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyorsz. (Előléptetések; Széchenyi István gróf és a politikai pártok folytatás; vukovár-fiumei vasút ügye; hivatalos kérelem a vukovár-fiumei vasút ügyében; Zólyom, Nógrád és Turóc megyék közgyűlései; hajdukerületi társas élet's pécsi örvendés mozgalma; budapesti napló.)

Amerika. (Élelmiszer-árak pillanatnyi felszökkenése, de ismétli lohadta.)

Portugália. (Lissaboni tudósítások a Cintra melletti ütközetről's az ország mostani helyzetéről.)

Értesítő; dunavizálás.

Magyar- és Erdélyországról.

Lósy Imre tésői kamrai ügyvéd a mármarosai k. kamrai igazgatóságához ülnökké lón kinevezve.

A' nm. magyar kir. udv. Kamra a thursovai megürült k. harminczadosi állomásra Novotny József liszai k. harminczados; liszai harminczadosá pedig Gály Vendel bruki k. harminczadhivatali irnokot alkalmazta.

Széchenyi I. gr. és a politikai pártok. (Folyt.)

A' boldogítási dívtanok már ekkor is megváltak's gróf Széchenyi kétségkívül nemcsak neveiről ismerék őket; hanem ismerék azon halkövetkezéseket is, melyek e' tanok átültetése körüli kísérletekből származni szoktak. Ez volt oka hogy a' hazafi gróf nem ott kezdé reformját, hová a' francia iskola növendékei nálunk, mint egyebütt törekvéseiket irányozzák, haraggal támadván meg azokat, kik a' nemzeti jólét elérésére más utat's eszközöket hisznek üdvöseknek.

Nézzük gr. Széchenyi iratait, bár a' legkorábbiakat is 's meg kellend győződnünk, miszerint neki a' teendőkre nézve egyik vagy másik rend iránti sympathia vagy valamely osztály elleni antipathia vezérül nem szolgáltak. Rólánem mondhatni, hogy a' nemességet akarja hajdani hatalmára visszazsegitni's e' közben a' népről megfeledezék; nem mondhatni viszont azt sem, mintha ő kétségbe esve az alkotmányos elemek életrelvőségén, minden erejét — miként ezt ma többen tenni szeretnék — a' népi meglehetősen nyers anyagnak kikészítésére fordította volna. Nem állithatni becsületesen, hogy kormány és nemzet közti bizalmatlankodást vagy épen ellenségeskedést szükségesnek vagy csak hasznosnak is ügyekezett volna bizonyítani arra, hogy a' nemzet önállósága, önerejének kormányellenes örökös harcokbani kiismerése által növeltesék's biztosítsák; valamint józanul nem mondhatni, hogy mindennemű ingerkedések által a' hatalom tetteles ellenintézkedést provokálni akarta volna.

Széchenyi ismérte a' nemzetitthoni állapotát, de tudá annak a' monarchia iránybani viszonyit is, valamint a' birodalomnak európai állását; ezeket ismérve's tudva pedig egyet sem akarhatott a' főnebb elsoroltak közül, ha csak in ultima analysi készen nem volt arra, hogy végre a' magyar alkotmány megcsüszintetvén a' nemzeti és alkotmányos tovább fejlődésnek ránk nézve még lehetősége is eltöröltessék; vagy pedig végtelenül megtágitva ama kapcsolatokat, miknek épségben tartatásuktól a' monarchia jóléte's egyszersmind hazánk virágzása függ, ideig óráig tartó féltelenség mámorának lehessünk részesei, nem sejtve, mily iszonyu leend egykor a' kiábrándulás.

Valóban soha sem kellene felednünk, hogy keleti raj vagyunk, mely Európa egyéb népei's nemzetiségei közt egyedül áll; tudnunk kellene az anyagi érdekek e' nagy száradában, hogy sem politikai, sem tudományos vagy művészeti befolyást nem mutathatunk föl, mely számunkra büszkeségünket emelhető európai tekintélyt szerzett volna. Még inkább áll ez azon időszakról, melyben gróf Széchenyinek a' közselekvőség terére kilépnie kelle. Ekor tudni illik még az is, mit szomszédinknak utánzási példányul né tán ajánlhattunk volna, — a' magyar alkotvány oly tünevényeket látatott, mikhez képest egy előre inkább kéteshasználatu eszköz, mint meggondolás nélkül elfogadható kincs gyanánt kelle a' távolabb esőket illetőleg mutatkozni; mire egyik ok az is, miszerint a' régi formák Európára nézve még épen nincsenek — akár az egyes népek tökélyt

megközelítő értelmi és szellemi kifejltsége, akár az újabb kori ábrándszerű teoriák által annyira megingatva, hogy például ott, hol a' nemzet és uralkodó vagy inkább ennek kormánya közt a' bizalmi sulygyen fölborított, a' világrész többi népei minden további föl hívás nélkül, kezdfogva's egyesülten lépnének föl olytán normalis állapot előidézése végett, mely az összes emberiség céljainak megközelítését nemcsak lehetővé de létesíthetővé is tenné. A' cosmopolitismus e' fokától még ma is oly messze állunk, hogy az ellenkezőnek állítása higgadtabb kedélyűek előtt utopia-féle ábrándozásnál egyébnek alig látszhatnék. Sőt még annyira sem vagyunk, — hogy — mint hajdan a' görög resp. publicák tónék — a' nemzetek közvetlen küldötteik által értekezésnek's egyezkedésnek polgárisodásunk legfőbb teendőji felől. Külviszonyok rendezgetése ma is a' diplomacia kezében van, mit nem ártana megjegyezni azoknak, kik mintán az itthoni lehetőségek minden fokozatig végig bukácsoltak, azzal szokták magokat megnyugtatni, — hogy hisz illyesmit — ha már épen annyira jőne a' dolog — majd meggátol amaz ellenörködés, mely a' világ hatalmai közt most főnálló sulygyeni rendszer szükséges kifolyása.

Széchenyi meggyőződése, midőn a' nemzet emberrel föllépe, az vala, melyet Vörösmarty maradandó becsü következő soraiban foglalt: Még jőni kell, még jőni fog egy szebb kor, mely után buzgó imádság epedez száz ezrek ajakán. E' szavakat a' nemes gróf ma ép úgy, mint politikai pályája kezdetén, saját hitvallásaként fogadja el, mert mindenben, mitirt vagy tön, nagy költőnk idézett szavainak ki nyomtatára találunk. 'S a' „szózat“ e' sorain tul következő versszakra többé átmenni nem szabad annak, ki Széchenyit megérteni, vele ernyedetlenül együtt munkálkodni o hajt a' nemzet javára. A' következő versszak: Vagy jőni fog, ha jőni kell, a' nagyszerű halál; hol a' t e m e t k e z é s fölöttegy ország vérben áll — egy egészen új t érre vezet, oly t érre, melyet némelyek a' mai oppositio legelszántabb törekvéseinél mintegy átát csillámlani gyanítanak, de melyre állépni Széchenyi nem tartá tanácsosnak sem nagy műve kezdetén sem később, ma pedig még kevésbbé látja annak tanácsos létét. —

'S ez nagy momentum akkor, ha tisztába akarunk jőni arra nézve, miért roszaltatik az ellenzék eljárása gróf Széchenyi által napról napra gyakrabban's miért fordulnak el a' hazafi gróftól mindinkább azon kedélyek, melyek mai nap az oppositio élén állanak. Ujj a' l a k u l á s á t akaró a' nemzetnek, míg némely mai törekvések legjobb esetben sem vezethetnek másra mint átalakulásra, ugy értelmezvén e' két szót, hogy az első nemzetünk új erőben díszló arculatát, az utóbbi pedig a' meglevőnek más állapotra — jobbra vagy rosszabbra — átváltoztatását jelentse. Amott már kezdetben mellőzni kelle minden szélsőséget, mert még a' műtétel megkezdése előtt a' seb halálosnak csak azon esetre ismértetett, ha vagy a' gyógyítás még tovább halasztatnék, vagy pedig a' beteg ügyetlen kezekbe kerülne; emitt minden pillanatban kétszék kell lenni a' legvégsőre, mert a' halál elkerülhetlennek erősítettük, ha csak a' beteg egytől egyig mind be nem veszi azon lapdacsokat, mik bizonyos rész szerintárból, kimondhatlan kézséggel's a' fölgyógyulás iránti legbiztosb reményben a' szenvedő számára készen tartatnak. Amott az idők folytán megtágitult kapcsolatok közös és viszonyos érdeken alapult kijavitása; itt az egyik félnek látszólag kedvező tágulat arra használása, hogy szörnyű erőfeszítések által végkép elbágyadjunk; amott az ellenszegülés sulyának ott's akori alkalmazása, hol és mikor ezt jogtudat parancsolja, siker reménye javasolja; emitt alkalomszerű arra, hol lehetne az ellenfélbe kötni — még annyi lényeges különbségeikül állithatók föl elannyira, hogy méltán csudálkozhatni rajta, miért nem bírják, vagy nem akarják sokan még mai nap sem érteni a' „Kelet népe“ című munka azon állítását, hogy a' m o d o r különbsége lehetlenné teszi az együttmunkálkodást!

Ez kétségkívül reflexio hiányának tulajdonítható, különben lehetlenné volna a' főnérintett különbségnek érthetlen titkolózásra magyaráztatnia azok részéről, kik talán magok készebbek volnának szörnyű halált halni, mint például megengedni, hogy a' kormány a' maga saját m o d o

r á b a n boldogítsa őket, a' hozzájuk tartozókkal egyetemben!

Sokan azt hiszik, hogy elvben megegyezni valakivel elegendő arra, hogy annak cselekvőségét minden részleteiben helyeseljük, sőt csupán a' főnebbi egyetértésnél fogva vele szükségkép egy uton járjunk. Ha ezen hiedelem már magában véve sikamlós, egészen haszonvehetlenné kell akkor válnia, midőn politikai cselekvőségre vonatkozik. Politikában ha közhivatalnokról van szó — legyen ez aztán bármi magas foku — szükséges a' becsületesség elve; hazafiban, minek Virág's Kelet népe szerint, lenni ugyan nehéz de nem lehetetlen, megkívántatik a' tiszta hazafiság elve: itt is ott is elvül e' kettő elég. Amaz nem engedi, sem hogy a' hivatal szentsége megsértessék, sem pedig hogy a' hivatal szabta kötelesség az ember belbecsének csorbitásával teljesítessék. Imez meggátolja, hogy a' haza jóléte ellen legkisebb kísérlet csak szándékba is vétessek, 's eszközli, hogy kiki tehetsége szerint a' hon javát előmozdítani ügyekezze.

Ha már most ez utóbbi tekintet mellett maradva, specialitásokra megyünk, oly hazában, hol a' hazafiság erénye kellő tiszteletben áll, ezrek lesznek azok, kik a' cselekvőség terére kilépendők el vül tűzik magoknak a' hazaboldogítást, névszerint: nem ismérni nemesb föladatot, mint a' népnevelés ügyének előmozdításán fáradozni; vagy addig nem nyugodni, míg kiki a' hazában vagyonához aránylag — törvény értelmében — nem adózik; vagy: azon lenni, hogy közlekedési eszközökben ne szükölködjünk; vagy földmívelés, ipar's kereskedési akadályok elhárítását törvényhozás utján eszközölni; vagy nemzetiség megvédetésén munkálkodni; vagy sajtószabadság kivívására összpontosítani minden lehető erőt... 's így tovább a' végtelenig. Kérdem: ki a' felebaráti szeretet azon fajával bír, mely akkor örvend, ha a' terhek lehetőleg tökéletesen vannak fölözva; ha a' józan nevelés jótékony világa elhat's fényt terjeszt a' legszegényebb viskóban is; ha szükségink sőt kényelmünk kielégítésére nézve kellőkép el van látva az ország minden része közlekedési eszközökkel, 's ezek használatát illetőleg észellenes intézkedések föl nem állnak; ha a' törvényhozás gondoskodék arról, hogy ki veriteket hullatva hasgatja barázdáit, állati szükségéi kielégítésén fölül ismérje ama nemesb indokokat is, melyek a' polgárt polgárhoz's ezeket hazájokhoz csatolják; ha az iparúzó vagy kereskedő a' viszonyaitól el nem választható bírói eljárásra nézve tökéletesen megnyugthatik; ha a' nemzet nyelve és szokásai nemcsak itthon tiszteletben tartatnak, hanem kívül is tekintetben állanak; ha nyilvánosan megvégezh a' polgárok tettei fölött a' bírói véleménycsere, 's ennek meggyőződéssé alakítása; ha józan's érett hazafiak szabadon's a' kellő előzvények által szükségtelené vált korlátok nélkül mondhatják el meggyőződésüket honfittársaik előtt a' haza teendőire nézve; — kérdem újra és ismét: ki az, ki a' felebaráti szeretet ezen fajával fölruházatva kárhoztatná el vilé a' mondottam hazafias törekvések által kiünő lelkeseket? Ugy hiszem, senki, mert ki ezt tenné, már elvileg roszat akarna, illyenek pedig ha volnának is, örízkednének erkölcsi sílányágukat illy módon az egész világ előtt bevallani.

Helyén találok én ehézképest, hogy gr. Széchenyi akkor, midőn a' régi Pesti Hirlapnak nyílt hadat üzent, előrebocsátá, miszerint ő a' mondott lap akkori szerkesztőjével, elv be n' egyetért's ellenfél gyanánti föllépése azért szükséges, mivel teendőinket illetőleg „a' m o d o r“ kettőjük részéről különböző. A' ns gróf ezen állítása akkor is azóta is többször gúnyosan, legközelebb pedig t. P. megye közgyűlésén P. M. országgyűlési egyik volt követ ur részéről oly módon hozatott föl, mintha a' hazafi gróf ellenében elég lenne ezen egy állításra hivatkozni, természetesen bizonyos recriminatiok kíséretében, hogy így a' nagy hazafi mostani állása megingattassék, másrészt meg a' hallgatóság teljes mértékbeni helyeslése éressék el.

Tegyük föl, hogy isten e' nemzetet megáldotta egy oly férfival, ki élte föladatául tűzé ki megismerkedni e' nemzet bajaival; aztán elmélnedni az eszközök fölött, melyek segítségével a' megrögzött baj orvosolható's a' ma-

gyarra egy szebb jövőnek deritendése lehetővé válnék. Ezt föltéve emlékezünk meg hazánk ama kül- 's belviszonyiról, miket értekezésem folytán érinteni alkalmam volt, nem feledkezve meg a népiségek száz fajú elemeiről, melyek e hazában elhintették. 'S most kérdeje a türelmes olvasó önmagától: mire nézve kellend a nemzet e választottának minden előtt tisztában lennie? Arra nézve é, mit kíván meg a nemzettestben mélyen beevődött baj? arra é, mit képes egy slyló nemzet önerejéből önmagaért tenni? vagy végül arra: mikép lehetne az óriási munkatervet készíteni, hogy annak életbeléptetését illetőleg fölülről sem pusztá számalom vagy pillanatnyi sympathy-nyújtotta elnézést, sem szándékunknak kizárólag a monarchia közvetlen érdekében leendő pártoltatásánál lennének alternatívaként magunk előtt látni kénytelenek, hanem olytán föltételes és azért tartós készséget várhatnánk, mely fölülről a dolgok jobbra fordultakor mindkét fél becsületes és jólkü számításának megfelelő siker reménye mellett adatható 's okosan általunk is csak így igényelhető?

Mindhárom kérdés végtelen nagy fontossággal bír 's a választást főleg mélyebben látó hazaira nézve majd lehetlenné teszi. Mert míg egyfelől a veszély nagysága ugyszólván a figyelmet lekötve tartja, más oldalról a nemzet gyengültsége lebilincsezi a gyors eljárási hajlamot; a harmadik csüggedésbe ejtheti a legélelnebb reményeket is. Választani pedig szükségképp kelle, kelle azon tudattal, hogy ha a kellő ut el lón hibázva, egyik bonyodalomból másikba fog hurcoltatni a nemzet, a nélkül, hogy a kibontakozás saját erőnkől valaha elkövetkezhetnék. És e választás ismét egyik eligazodási pont azon kérdést illetőleg, miért nem elégszik meg gr. Széchenyi mai nap az ellenzék cselekvényivel 's ismét miért mutatkozik minduntalan neheztelés a hazafi gróf irányában oppositionalistáink részéről. De a tett választás egyszersmind ledönthetlen választalat állít közte 's az ugynevezett conservatívek között is annyiból, ha Széchenyre fogná valaki, miszerint ő most már a conservatívek táborával egyesülten küzd.

Ha szabad azok föltől, kiket nyilvánosság embereinek nevezünk, azért, mivel egész éltök nyilt levélként áll a nemzet előtt föltárva, ha mondom, szabad illy férfiak tetteinek motivumaira következtetnünk többször bevallott elveik 's ezen elvekkal mindenkor összhangzó cselekvésük föl, úgy én ki merem mondani, 's e hitemben megmaradok, míg az ellenzék föltől kellőleg meggyőzve nem érzendem magam: miszerint gróf Széchenyi politikai pályafutása kezdetén nem arra szorították közvetlenül: a nemzet baja magában véve miket tenne leginkább szükségessé; nem is azt állítá sikeres munkálatának alapjául föl: milly erőfeszítésre volna még ma is képes és biratható a magyar; hanem ujja alakulásunk nagy művében legelső és legfőbb szempontul azt választá: mint lehetne 's kellene aként intézni a fölébresztett nemzeti erő törekvéseit, mihez képest odafen meggyőződni lennének kénytelenek, hogy józan de azért mivel sem kevésbbé alkotványoszerű haladásunk az összes monarchia érdekeivel nemcsak örszegezhető, hanem azoktól mai nap, már még csak külön sem választható. — És itt van alapja az „engesztelő politikának“, melyet nálunk sokan nemcsak követésre méltónak nem tartanak, hanem, hol csak szerét ejthetik, neveltségessé tenni nem átalják; nem gondolva meg, miként e két szóban foglaltatik mind az, mivel nemzetek életkérdésénél az ész a szívnek is tartozik. Mondom, az ész, mert a politika szó eléggé mutatja, hogy habár a szívtől sem tagadtatik meg az, mi őt magas erkölcsi szempontoknál fogva illeti; azért a tulajdonképeni vezérlet mégis az észre bízatik.

Mielőtt annak bővebb fejtegetésébe bocsátkoznám: miért kelle Széchenynek, ha csakugyan a siker embere akart lenni, egyszersmind az engesztelés emberének lennie — szükségesnek látom ismét kimutatni ama különbséget, mely modor tekintetében a főnebb érintett választásnál fogva közte 's a régi P. Hirlap, valamint a mai oppositio között szükségképp keletkezett. A régi P. Hirlap hívei, és azok, kik az ott fejlődésnek indult tanok követőji gyanánt tekinthetők a mai ellenzék soraiban, tudták és tudják, hogy a nemzet sok és nagy bajban slylódik, de azt, hogy e bajon tartósan segíteni csak úgy lehetend, ha a teendőket föltől a másik féllal annak rendje szerint tanakodunk, consultálunk — vagy észre sem vevék, vagy fontosságát eléggé nem méltatva, e körülményt mellőzhetőnek, sőt mellőzendőnek hitték. Nekik elég volt tudni, hogy slylik a nemzet 's azonnal egyesültek a beteg test körüli műtétek kezdetbe vétele végéig; elég volt tudniok, hogy ok virasztanak körül 's pedig olly megbecsülhetlen elszántasággal, miszerint a betegnek, ha illyesen a jó szándék segíthetne, valósággal föl kell vala lábádnia.

'S mindez valóban a modorra vonatkozik 's a modor körül illy esekben történt tévesztés már nem egy betegnek ástameg sirját. Csak hogy a holtak föl nem támad-

nak vádat emelni jó vagy rossz szándéku eloltók ellen, 's mint tudva van, ott, hol a beteg kiterítették, rendesen a beteg volt gyógyíthatatlan. (Igaz ugyan, miszerint nemzetek halálát illetőleg világbiróul áll fon a történetírás, melynek szigorú kötelességéhez tartozik fölmutatni a leüint nemzedékeket törekvésük 's cselekvésükkel együtt; azonban a tükör, mely így készüle, soha sem tartathatik azok szemé elibe, kikről számot ad, miokból megeshetik, hogy ollykor az hivatkozok fenyegetőve a történet elkövetkező birói itéletére, kinek magának tán szinte nem leend helye Clio kedveltei közt. Opinionum commenta delect dies, naturae judicia confirmat. (Folyt.)

Vukovár-flumel vasút. E' nevezet alatt alakult társaság, miként előre kihirdtetett, nov. hó 15én tartá közgyűlését Pesten az iparegyleti teremben Batthyány Kázmér gr. ő mlgának elnöke alatt. A részvét, mely e fontos vállalatot kíséri, tanusítva lón a számos megjelent által minden rang és állásból. Azonban e részvét ellenében fájdalmasan hallók a bizottsági jelentésből a tán még nagyobb részvételenséget, sőt — maguk eredetiségében véve a dolgokat, tehát ellenséges szándékot, mi némely tehetősbekek részéről a társaság ügyeiben eljárók előtt majd majd legyőzhetlen gátul szolgált.

Hazánk ipar-gazdászati és kereskedelmi felvirágzását szívkön hordozók előtt talány marad e' szándék, mit jónak legjobb akarat mellett sem mondhatni; előnye e' vállalatnak annyiszor és olly tisztán mutattatják ki, hogy azon kételkedni csak a nem akarás bír, ez ellen pedig a kapacitatio fegyvere többnyire siker nélkül használtatik. Eddig azzal népszerűsítetett ezen vállalat, hogy az technikai tekintetben csak a Zágrábmegett a tengerparttól elválasztó heglánczokig létesíthető, azon tul pedig nem, tehát a vállalat czélja ollyan, mely a tóket nem biztosítja. Ez elvetés hiúsága később némi kísérletek vagy combinatiók által kiderülvén, a hátráltató vágy más térére voná fel puskáit, 's ez lón a fizetési tér. Ujabb politikai mozgalminkből tudva van, hogy a törvény által kényszerített fizetés Magyarországon pomum discordiaeként használtatik; ehez folyamodtak hát, elmondva: mikép a flumei vasút-felépítésre az ország 5 pcentet leend biztosítani kénytelen, holott azon társaság, mely Bácskát, Bácsagot, hazánk legdúsabb gabnatárait, és a pest-debrecezeni vasút által a Szolnokkal összekötött Tiszamelléket Triesztel szándékozik összekötöni, semmi biztosítékot, semmi pctet, tehát semmi adót nem kíván, 's így a gonosz fizetést programmjából kihagyja.

Mennyire legyen pedig ezen áltan egyszersmind alaptalan, azt a pozsonyi lap tárgyavatatlan mutatja ki. E' vállalat a magyar terményeknek jobb árára czéloz főképen; már pedig mi által eszközölhető az inkább: ha idegen kikötőbe viszzük tetemes vámteher mellett, vagy illyen teher nélkül egyenesen saját tengerünkhöz? mert a vámok megszüntetését sokan beszélik ugyan, de az nem ollyan problema, minek megoldatása egy pár hétbe kerülne, kivált olly ország irányában, mint hazánk, hol a nemzetnek alkotványosa 's így helé szólása van. Tekintve a vidékek termékenységét, melyeknek közvetlen kapcsolata fog sikerésíttetni, a tájak népességét, a népek szorgalmát, melyek keblében 's melyek érdekéből a vonal fel fog építtetni; 's véve azon tapasztalatot, mely a megkönnyített közlekedéssel a legnagyobb forgalmat teremti elő, úgy személymint áruszállítás értelmében bizton hihetni, hogy a 30 millió lókeérték 3 pctet behozand, sőt behozandja ezt akkor is, ha a tőke 50 millióra tétetik. Vajjon kinek jutott volna eszébe 1830ban 80—100 ezerig terjedő személyszállítástrul gondolni, midőn alig tévé meg annyi száz évenként a bécsi utat; azonban kiállván a gőzhajók Dunánk hullámira, a szükség olly forgalmat idézett elő, hogy a társaság 30 hajója ma már alig képes a napi szükségeknek megfelelni; pedig nem kell felejteti: hogy ez a Dunán csak Bécshez vezet, holott a flumei pályavonal a nagy világ piacát tárja ki előttünk; a Dunán csak néhány szomszédinkkal jövünk közvetlen érintkezésbe: a flumei vonalon ellenben a tenger által a föld minden részével. Ezt figyelembe véve minden csalódáson kívül állunk akkor, midőn következtetjük, hogy a három percentes jövedelem nemcsak a 30, de ötven millióra is ki fog terjeszkedni, 's ekép az országnak csak két pct biztosítani valója marad, vagyis 1/2-el kevesebb, mint eredetileg kívántak, általában 1 millió ft kamat fejében évenként.

'S ha már — a' nevezett lap szerint nem több, mint öt millió mérő buza és rozs-szállítást veszünk fel a tengerhez, mivel ezen gabna semmi vámvonalon nem megy keresztül ('s azért talán valamivel többeske vitelbérrel is megrovathatik) és mérőnként csak 12 pkr fizet: az egész biztosíték egy millióra csökken; ide nem számítván a bor, gubacs, bór, dohány, kender, gyapju, rongy, donga 's egyéb terményeket, valamint a behozandó gyarmati cikkekkel sem. Elvitathatlan tehát, hogy csupán saját termé-

nyinkből azt nyerjük ki, mit biztosíték fejében fizetnünk kell; mi mellett még azon lehetőség is fenmarad, hogy a vasut jövedelmezése az ország minden pótléksegységét fölösleggé, szükségtelessé teszi, és mi nemcsak egy, magát önjövedelméből fentartó vasutat birunk, hanem a földet 's munkát, terményt is értékben tetemesen emeljük. Egy valaki kiszámította, hogy az Eszterházy, Pálffy, Grassalkovich, Batthyány, Coburg, Károlyi nagy földbirtokosok és a három érsek jószágai, melyek e vonal közelébe esnek, többet jövedelmeznének, mint mennyit az egész ország fizet. Pedig ezen uraságok legfőlebb az ország kilenced részét birják, és így az összes jövedelem, melyet a flumei vasut haj, kilencszer olly nagy volna, mint az adandó biztosíték. — Végre a vasut 32 esztendő mulva tulajdona leend a statusnak.

Az itt elmondott alapigazságok után, melyek ellenink hibás számítását végképp kiforgatják, térjünk a társaság gyűlésére vissza. A milly leverő volt a bizottsági jelentésből hallanunk a közbe emelt akadályokat, visszattartoztatásokat, végre a flumeiek állhatatlanságából eredt óriási botlást, úgy örömmel lehetne venni a társaság igazgatójának ollytán kijelentését, miszerint annyi küzdelem után végre van főmérnökünk, kivel szerződés is kötötett a Vukovártól Károlyvárosig terjedő vonal előmunkáinak megtétele iránt. Kreüter főmérnök ur, ha jól hallók, 20 ezer pengő forint díjaztatás mellett végzendő e' munkát, 's vele jövő évi augusztusig készen leend. E' szerződést a közgyűlés szívesen hagyá helyben 's mivel a szükséges mérszerek már készek, a bizottság utasított az előmunkák haladék nélküli megkezdésére. Hogy azonban e vonal ne csak Károlyvárosig, hanem egész Fiumeig készíthetessék meg, 's mint illyen terjesztessék a majd megnyilandó országgyűlés jóváhagyása alá, helyeseltett az igazgató bizottság azon indítványa, miszerint még egy főmérnök fog kerestetni, ki a vonalnak Károlyvárostól Fiumeig tartó részét veszi szemlére; azonban a szerződés ezen másik mérnökkel csak a munkákat fedező költségek bejövetele után köthetetik meg; mert az angol-francia tőkepezések 60 ezer pft aláírása kitöröltvén, a flumei társak 50 ezerére pedig azok állhatatlansága miatt biztosan támaszkodni nem lehetvén, a kéznél levő költségek csak a Károlyvárosig terjedő munkákat födözik; egyébként hogy a költségek ezen másik része is minélelőbb födőzve leend, azt csak azon pártoló szíves részvét után is bizton hihetni, mely az alig nyolczra menő beküldött aláírásíven mintegy 6000re rugó aláírásokból tünik ki; holott tudomásunk szerint 131 illyen ívtételet körzésbe 's hagyottt abban a jövő év kezdeteig. Az aláírasi föltételek aként hagyattak, mint azok a szétbocsátott íven olvashatók azon kijelentéssel, hogy e kedvezések azon aláírókra is kiterjesztetnek, kik az eddigi előleges költségek födőzésére egyesültek.

A megkivántó költségek biztos begyűlése tehát az általános részvétből szíves örömmel ébreszté a jelenvolt tagokat, de volt még egy, mi ezen örömet meglepőleg fűszerezé. Jankovich László verőczemegeyi első alispán ur t. i. beadá megyéjébéli némely tehetősebb birtokosok írott ajánlatát az iránt, miként az ott jegyzett hazafias buzgalmu uraságok majorsági birtokaik azon részét, melyen a tervezett vasut keresztül viendő lenne, minden kisajátítási kárpótlás nélkül engedendik által. Illyenek gr. Pejacevich, b. Prandau, Jankovich, gr. Khuen, gr. Elcz's Lippe hgi uradalmak. E' nemes tetthez hasonlót már ez előtt Eszék város és Buccari kerület tudata az igazgatósággal saját kerületeik részéről. Ha figyelembe vesszük, hogy az itt elsorolt lelkes uraságok már aláírásaikban is nagyobb összeggel vannak érdekelve, az itt említett adományokat minden honfi a hazának tett jótéteményekül tekintheti.

Illy kész segítséggel 's pártoló szíveséggel találkozván a társaság a drávai birtokosok részéről, 's egyszersmind szem elől nem tévesztve azon fontos okokat, melyek a vasutnak Drávavölgyön vezetetését — a Szávavölgy és török szélek mellőzendésével ajánlják, egyszersmind figyelembe azon körülményre, miszerint a flumeiekkal kötött szerződés a vonalnak e' tájoni vezetetését még azon esetben is kívánja, habár az így egy-két millióval többé kerülne is; mi azonban már csak azért sem bír valószínűséggel, mert Keczkés építész-mérnöknek e' vidéken tett szemléjéről jelentéséből világos, miszerint a Drávavölgyöni építés nemcsak nehézséggel nem jár, hanem az igen kedvező fekvés mellett még rövidebb is, 's így kevesebb költséget igénylő; mi pedig az áruforgalmat 's természetlisi ipart illeti, ez most is tul áll a Szávavölgyin, jövőre pedig a haladás még többet ígér és biztosít e' tekintetben; mindez 's egyéb számtételei tekintet arra birták a közgyűlést, hogy határozatlagon mondá ki: mikép a tervezett vasut vonala Vukovártól Eszéken, 's a Drávavölgyön vezetessék, 's így Kreüter főmérnök is az előmunkák megtételére e' vonal mentiben utasított. Fenmaradván még némi nehézség az Illova jobb vagy bal partján leendő vezetés iránt, mi a helyszínek szí-

goróbb áttekintése után leendő elhatározandó, ez alkalommal azonban a jobb parti látszott célirányosnak. Ajánlatot még főmérnök urnak a Valpó vagy Ráczmihályázi pont is, hol gondoskodni fog, hogy a pécs-mohácsi társaság mellékvonalára a legalkalmas hely jelöltessék ki.

A gyűlésben részt vett gr. Széchenyi István ő exljás is, ki e vállalatot egyik legszükségesebb teendőnek jelentvén ki, annak elősegítését hathatós befolyásával gyámolítani ígérte. *) Egy részvényes.

Hivatalos kérelem a vukovár-flumei vasut ügyében. Szerencsénk volt a vukovár-flumei vasut ügyében történekről folyó év oct. 10-éről kelt előadásunkkal a tisztelt közönséget felvilágosítani's az előmunkák költségei fődözése végett aláírásra felszólítani azon kérelemmel, hogy az aláírásokról folyó nov. 10-éig tudósítsunk, miszerint a nov. 15-kei közgyűlés a közönség tapasztalható indulata szerint irányozhassa intézkedését. Hazafüli örömmel s hálás méltánnyalatt teszük közhírré, hogy felszólításunk tágas körben meleg részvétre talált s ámbár csak oct. vége felé bocsáttathatott közre s e miatt sok helyüvé csak novemb. folytában juthatott el, mégis már közel 9000 pftnyi, tehát 1,800,000 pft részvénytőkét képviselő újabb aláírásokról valánk szerencsések tudósítani, miközben különös örömmel vettük azon számos hazánkfainak aláírását, kik aláírási iverkehez nem is jutva, minden további ösztönzés nélkül, önként siettek társaságunkat részvevő csatlakozásukról levelezés útján biztosítani. Egyszersmind tapasztalók, hogy sokan az aláírási idő rövidsége miatt panaszkodva, több időt engedtetni s a befizetéseknek Pesten kívül is megtehetőségét elintéztetni sürgetik azon kijelentéssel, hogy ha elegendő idő engedtetik, miszerint a távolabb lakó hazafiak is nyilatkozhassanak s a hozzá járulhatás megkönnyítetik, nem leendő szükség külföldi segéderőhöz folyamodni, sőt inkább a haza lakosainak ösztövezett vállalatban találjuk fel azon tehetséget, melyet a hon javával oly szoros kapcsolatban levő vállalatunk megkíván. Tapasztalók végre, hogy több helyen az aláírások gyűjtése azért nem indított meg, mivel azon érdemes hazánkfai, kikhez aláírási iverket küldének s kik azokat csak nov. 10-15-ke táján kapták, azon véleményben voltak, mintha az aláírások nov. 10-én túl már nem fogadtatnának el's azon időig az aláírási iverkek már végkép be kellene küldetniek.

Mindezek folytában sietünk vállalatunk barátit tisztelettel értesíteni, miként mi oct. 10-én kelt felszólításunkban távolrólsem akarók azt kívánni, hogy nov. 10-ke az aláírások véghatárnapjának tekintessék, vagy hogy akkorig az aláírási iverk visszaküldessenek, hanem csak tudósítást kívántunk, (mit többben, helyesen fogva fel kérelmünket, az aláírási iverkek további gyűjtés végett megtartása mellett meg is tettek) kívántuk pedig ezen tudósítást oly végből, hogy a nov. 15-kei közgyűlésnek az aláírások megindulására még is némi adatai legyenek: vajjon a 32,760 pft-ra menő, tehát 6,552,000 pft részvénytőkét képviselő és csak magán-körben, minden nyilvános felhívás nélkül ösztövezett tavalyi aláírásokon túl is talál-e még hazánkfainál oly ápoló részvevő vállalatunk, minőre mi azt méltónak hisszük s minőre a felvilágosított körülmények bajai között, ha sikert akarunk, szükségünk van; de — ismételjük — csak tudósítást kívántunk, és koránsem szabtuk aláírási véghatárnapot, mert hisz lehetlen volt nem tudnunk, hogy felszólításunk nov. 10-ig az ország legnagyobb részében kézhez sem jutand.

Midőn ezek szerint az említett kis félreértést felvilágosítottok, szerencsénk van a tisztelt közönséget társaságunk nov. 15-kei közgyűlésének egyetemes közakarattal hozott következő határozatiról értesíteni: 1) A vukovár-flumei vasut-vállalatra egyesült társaság egyetemes közgyűlése kinyilatkoztatja, hogy a flumei bizottság késleltető nézeteit teljességgel nem fogadja el s haladéktalan erélyes munkálást rendel. — 2) A flumei bizottságot szerződési kötelezettsége alól nem oldozza fel, sőt inkább ahhoz ragaszkodva a pesti bizottságot oda utasítja, hogy ezen kötelezettség teljesítését valóítani törekedjék. — 3) Tekintve a jövő országgyűlésig még hátralevő idő rövidségét s a vasutvonal Károlyvároson túli részének műtani nehézségeit, a' tervkészítések és előmunkák két részre osztassanak s a vukovár-károlyvárosi rész egy mérnökre, a Károlyváros-Fiume-és Buccarii rész pedig más mérnökre bizzassék. — 4) Tekintve, hogy a Vukovár-károlyvárosi rész technikai előmunkáinak költségét már a félrészben befizetett tavalyi aláírások is fedeznék; ezen vonalrész terveinek kidolgozása haladéktalanul eszközölésbe vétessék, azért — 5) Az előmunkáknak Vukovártól Károlyvárosig megtételére Kreuter Ferencz vasutmérnök ur, az egyesült társaság főmérnökévé közgyűléseleg megválasztatik s a vele kötött szerződés helybenhagyatik (Kreuter Ferencz ur személyesen

*) Kiszedve levén már e sorok, midőn a társaság hivatalos közleményét vevők, nagyobb hitelesség okáért tehát azt is ide iktatjuk. Szerk.

jelen volt a közgyűlésen s elvállalt kötelezettsége teljesítése végett már el is utazott a hely szinére. — 6) Ezen előmunkákról felügyelés egy Vukovártól székelendő bizottságra bízatik s annak elnökeül gr. Eltz Hugó, tagjaivá pedig gróf Pejacevics Péter, gróf Khuen Henrik, Jankovics László Verőcze megyei, Zsitvay József Szerém megyei alispán urak és a Goriup észéki nagy kereskedői ház főnöke kérettek meg. — 7) A közgyűlés határozottan megállapítja, hogy a vasut-vonal Vukovártól Eszéknek s onnan tovább a Dráva-völgyön, tehát Baranya és Somogy megyék szomszédságában vitessenek, különös tekintettel a pécs-mohácsi vasutallí összekötésre, mire nézve a pécs-mohácsi vasutallí összekötésére, a' pécs-mohácsi vasutallí összekötésére által indítványozott csatlakozás ezennel közgyűléseleg is teljes örömmel fogadtatik el, egyszersmind gr. Pejacevich Péter rétfalusi, báró Prandau Gusztáv valpói, báró Prandau Károly mihályázi; Lippe hg verőczei és miklósi, Pejacevich-Döry grófnő nassiczi, nemkülönb Jankovich István k. kamarás és Jankovich László első alispán urak két uradalmi részéről tett azon szives ajánlatért, miszerint a vasut-vonalra megkívántató földter, mennyiben t. i. a vonal majorsági birtokukon menend, Jankovich urak pedig még ezen fölül a vonalon netalán levágtatandó fákat is a társaságnak ingyen, minden kárpótlás nélkül átengedni ajánkoztak, a közgyűlés hálás elismeréssel nyilvános közszónetet szavaz. *) 8) Az october 10-kei felhívás által az előmunkálati költségek fődözésére nyitott újabb aláírás nyitva tartassék s folytatassék s mihelyt ezek előmeneteléből a választvány meggyőződik, hogy a vasutvonal másik részének (Károlyvárostól a tengerpartig) előmunkáit is megtehető, azokat szintugy haladéktalanul eszközölésbe vétesse.

Ezek a közgyűlésnek a dolog jelen stadiumára vonatkozó határozati, melyeknek folytában szerencsénk van a magyar közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az oct. 10-ken kibocsátott program alapján az aláírás még folyvást nyitva áll. Minélfogva következő kérelmeket intézünk vállalatunk barátaihoz: 1) Kik szivesek voltak aláírási iverket vállalni, méltóztassanak azokat megtartani's az aláírások gyűjtését szives tisztelettel kikért buzgalommal erélyesen folytatni. 2) Kik aláírási iverket már beküldötték, de még a gyűjtést folytatni kívánának, méltóztassanak alulirt képviselőt értesíteni, miszerint az aláírási iverk hozzájuk visszaküldethessenek. 3) A kik pedig a felszólítottakon kívül vállalatunk iránti rokonszenvüknel fogvást az aláírás-gyűjtés fáradaimit elvállalni akarnák, méltóztassanak szintugy alulirt képviselőt tudósítani, miszerint aláírási iverkek láttathassanak el. 4) Aláírások mint eddig, ugy ezentul is, levelezések útján is elfogadtatnak. 5) Vállalatunk minden baráti tisztelettel kéretnek, hogy a közgyűlés fen elősorolt határozati Sdík pontjának minélelőbbi sikeresítése tekintetéből aláírásaikat lehetségig siettetni méltóztassanak. 6) Az ivartók kéretnek, hogy a midőn gyűjtéseket bevégzettnek tekintendik, az aláírási iverket azonnal beküldeni sziveskedjenek; folyó év végeig pedig azon ivartóktól is minden esetre tudósítást kérünk az időközbeni aláírásokról, kik a gyűjtést még új éven túl is folytatni s e végett az aláírási iverket megtartani kívánandják.

A mi végre a befizetéseket illeti, következőket van szerencsénk a választvány határozatából közhírré tenni: 1) Azon aláírókra nézve, kik aláírásaik első felét, vagy is az igénybe vehető részvénytőke 1/4 pontját már befizették, a második hasonló félrész befizetése határidejeül jövő 1847-ki martius egész hónap tizetik ki. 2) Mely felzés alkalomkor az első 1/4 %-ról kiadott ideiglenes jegyek ujjakkal fognak becsereitenni s ezen új ideiglenes jegyek alulirt elnök gróf Batthyány Kázmér, nemkülönb Ullmann Móricz vagy Valero Antal választványi tagok, és a pénzkezelésre tovább is megbízott magyar keresk. társaság pénztárnoka Jankó Vincze urak aláírása alatt fognak kiadatni. 3) Az új aláírókra nézve az előmunkái költségekre aláirt összegek első felének befizetésére szintugy 1847-ki mart. hava tizetik ki határidőül. 4) A befizetések azonban hamarább is akármikor elfogadtatnak s az újabb aláírók közül kinek-kinek szabadságában áll, az aláirt összeget nem fél részben, hanem egyszerre egészen is befizetni. 5) A befizetések itt helyben Pesten a magyar keresk. társaság hivatalában (feldunasor Coburg-ház) történetnek, de a részvényesek könnyebbségére intézkedések fognak tétetni, hogy a befizetések a vidékenint kijelölendő helyeken is megtétehesenek. Azonban kellő bizottság tekintetéből a vidékekre csak az aláírásokról vett vagy veendő tudósítások nyomán, bizonyos nevekre s azok által aláirt összegekre szóló, tökéletesen betöltött ideiglenes részvény-jegyek fognak elküldetni s az aláírók hírlapilag tudósítani, hogy részvényjegyeik átvétele mellett a befizetéseket vidékükön

*) E' szerint, minthogy a vonal legnagyobb részben majorsági földtérén és erdőkon menend, ezen becses ajánlatok folytában már most mintegy 19 mérföld hoszant a földter ingyen átengedése biztosítva van.

hol és kinek tehetik meg. 6) Hogy ezen részvényjegyek az aláírók kívánságai szerint állíttathassanak ki, azon t. cz. aláírók, kik egész aláirt összegekről nem egy, hanem kisebb összegekre szóló több részvényjegyet kívánának kivenni, tisztelettel kéretnek: méltóztassanak kívánságukat vagy aláírásakor az illető ivartónak, vagy pedig bérmentes levél által alulirt képviselőnek, valamint szinte azt is bejelenteni: fél fél részben, vagy pedig egyszerre kívánják-e a befizetést megtenni? miszerint az ideiglenes jegyek ahokképest 1/4 vagy 1/2 %-re állíttathassanak ki.

A nov. 15-kei közgyűlést minden tetteiben azon férfias határozottság vezérelte, mely a cél nagyságától áthatva, erélyes bizalommal önerejére támaszkodik. Ezen önéreklébe vetett bizalom és annak megfelelő cselekvés a nemzeti nagyság legbiztosabb talpköve. Az előmunkák Vukovártól Károlyvárosig már eszközölésbe vétetvék, azok nyomán a végengedélyezés s építés körül nem lesznek a körülmények szerint szükséges lépések elmulasztva. Hogy a munka csak félig végzett ne legyen: hogy tengerrel közlekedésünk egészen a magyar tengerpartig szakadatlaná tétethessék s mind azon nagy országos érdek, miknek biztosítása vállalatunkhoz csatlakozik, valósittassék, ez a közönségnek munkás részvététől függ. Jövő országgyűlésig rövid az idő s mivel rövid, sokszorosan becses; a további előmunkák a közönség csatlakozásától föltételeztetvék. Szabad legyen reménylenünk, hogy az aláírások gyors folyama által mihamarább azon kellemes helyzetbe jövendünk, miszerint megjelenthető, hogy a nagyszerű vállalat java és dicsősége a nemzetnek biztosítva van. Kelt Pesten, nov. 26-án 1846. A vukovár-flumei vasutra egyesült társaság nevében gr. B a t t h y á n y K á z m é r elnök. K o s s u t h L a j o s képviselő.

Zólyommegyei közgyűlés. Hazánk politicus olvasói előtt ismeretes az élet azon hangja, mely alkotványos megyéinkben szétterjed a rónakon s felhág a bércek ormaira, büt osztatva kedélyt derít, fényes kilátásokra's nyeresémes reményekre jogosít akkor: midőn a tisztujtás nagy napja közel. E' perczeket élvezi jelenleg Zólyom is, a hegyes és bérczes Zólyom, melynek annyi arany és ezüst szenderg bányáiban, mint minő szegény az ő népe házi és polgári körében. Igen! mi e' regényes vidéken szép és vig napokat élünk; s vígságunknak mit árt az, hogy néhány nyomortól aszott szegény éhen fetreng ágyfáján, s néha el is bucsuzik tovább nem tartható vendégelkétül? Ez így volt, és így marad, míg a világ világ lesz, s mi benne emberek! Sok jó barát, de sok ellenség is lakott közöttünk, ezek gyanusitni, sőt rágalmazni is szereték legősziatöbb szándokunkat; s ime mi történik? December 1-jén restauratio s e' büvös szóra kisimulnak a homlokok évtizedes-redőji, s a szemek, melyek némely homlokok alól úgy tűnének ki, mint palóczházból az apró ablakok, teljes kerekésgben mosolyognak; a' esontvázás aszott markok, eddig csak pénz-szedésre nyíltok barátságára nyujtatnak ki, s az ajkak, miket harag, boszu, irigység és csalódás szenvedélyei kékes vagy sárgás színre mázolóznak, rózsás kedvet játszanak stb. és mind ez most, midőn a többség épen úgy éhezi és szomjazza a napi kenyeret, mint a' világ teremtetése óta szomjazza az igazságot! Volt egy ismerősöm, ki — mióta a főispáni elnöklés ellen szavaztam, sehogy sem birt körültem megférti, barátságos érintkezésről pedig szó sem lehetett, s ime a' büvös restauratio meghozta a' dicső gratiát, s én ismét derék jeles capacitás lettem. Az adakozás szelleme is beköszöntött, még pedig nem fontolva haladólag, miként eddig szokás vala, hanem ajtóstul rohanva; igaz ugyan, hogy a' viskójában iszonyú hideg, és üres gyomor miatt fogait vaczogtató pór ennek malsztában nem igen tétetik osztályrészessé; no de okai vagyunk-e annak mi? ha ő is n e m e s e m b e r r e született volna, akkor l e g a l á b b minden három esztendőben egyszer akár torkig lakhatnék. Közös valami az a világban, hogy csak azt pártoljuk, minek itt vagy ott hasznát is vehetjük; az önzés nem tetszik ugyan a' füleknek, de a' szív vaskörmökkel öleli magához. A' nemes ember teremt tisztviselőt, a' parasztember fizeti 'sat.

Ezen körülmények eleven fontolgatása közben lépünk a terembe, hol egyről is másról is mint helyhatóság határozni fogunk, s hol a' tisztujtás előkészületeit is megteendjük, hogy t. i. a' viszázálás ne váljék ma is közmondássá. A' főispán elnököl! A' neveztem javaslat legkitünőbb pontja volt az, mely a' kijelölési tanakodásról (conferentiáról) szólott; meg kell jegyezni: hogy a' választvány tagjai olvasák a' közel mult országgyűlésnek megyei kicsapongásokról irt munkálalat; hol a' fejsze ponitur ad radicem arboris, egyszersmind megemlékezve a' bihari tisztujtásra, melynek híjányai épen a' conferentialis felületességben találtnak: azt javasolák, hogy a' főispán ezen kijelölési conferentiára minden párt nevezetességeit meghíni s a' hivatalokra az itteni többség által ajánlottakat kijelelni köteles. A' többi csak

ment, a' hogy ment, de ezen utolsó szócska: köteles, már csak a' tisztujítás közelsége miatt is érzékeny hatást támasztott. Kötelesség! fohászodának némelyek, már mire való az? kötelessége csak a' parasztnak van, 's bizonyos körülmények közt a' honoráriumnak, de a' nemes ember már anyja méhében urnak és így parancsolni született. Hátha ezen ns ember még olly hivatalnok is, kit nem a' megye nevez ki, vajjon hogy szabhatna neki kötelességeket; azért csak mellőzzük azt a' köteles szót, 's helyette éljünk az a' jánlással, mi a' subsidiummal egy, ehez pedig rég hozza szoktunk. A' baloldal, mely akkor is baloldal, ha történetesen a' jobboldalra szorítottat—világosan akarja e' dolgot értetni; ők ide nem értelmezni, hanem határozni jöttek; félre azon testülettel, mely határozni akarván remegve tekintget ide is, oda is: vajjon kit sérthetne meg. Itt ideje, hogy a' kötelességekhez szokjunk, miután a' pengő sarkantyukat az idő szelleme leszedé hegyes orru csizmáink sarkiról's az ősi kard helyett szövöszéket, ekét és boronát juttata; itt ideje, hogy mindenek előtt emberek igyekezzünk lenni, kik hogy parancsolhassanak, tudunk engedelmessékedni is, 'stb. Eh' öcsém uram! félre a' tulságos philanthropiával, meg azzal a' liberalitással, most restauratióról van szó; majd beszéljenek így az állatkínzás elleni egyesület gyűlésében 'stb. És úgy lett: azaz a' köteles szó kimaradt, 's csak conferentia-tartás fog a' jegyzőkönyvben megírtni, hogy a' késő unoka tudja, miként mi az ősök ekkor és ekkor candidationalis conferentiát tartottunk főispán ő mlgánál. 'sat.

Ugyanazon választvány nem tetszését jelenté ki a' korteskedés fölött is; e' nem tetszésben osztotak a' rr. is, és így elfogadtattak. Mi? hát az, hogy a' választó nemesség titkosan fog szavazni, még pedig a' spanyol falon belül egy golyóval; azonban az előleges étetés, itatás, czifra szó, csók, sujtásos dictiók 'stb. mint ártatlan scholionjai a' nagy tisztujítási paragraphnak, m a r a dhatnak. Nemes szomszédink nem fognak az alkotványos ünnepre meghivatni, és így a' restauratio még sem leend egészen more patrio, így haladunk, félvén—nehogy leszavazzák csekélységünket. Ha csak enni inni akarnak, úgy jöhetnek; de szavazni nem!

Eddig saját konyhánkkal foglalkozánk, térjünk most arra, mi közösnek mondatik. Vasmege a' sűrű német bevándorlásokban nemzetiségünket látván fenyegetett állásban, annak korlátozása mellett felírt 's pártolásra Zólyomot is felhija; mi nem hívén a' németek által nemzetiségünket veszélyeztetnek, a' levelet tudomásul vesszük, különben is a' tisztujítás jobban elfoglalva tart most, semhogy felirási stylben ömledzessünk. Verőczemegye latin levele is olvastatott, mellyben igen kér bennünket, hogy a' vukovár-fiumei vasutat pártoljuk 's hogy az a' nevezett megyén vezetessék. Ez ugyan liberalis eszme volna, de hiába a' nagy változás előkészítésében nem jó hajba kapni; hadd vitassa meg előbb az országgyűlési tudósításokkal foglalkozó választvány, mi pedig eleget teszünk pro nunc, ha a' latin conceptus ellen ünnepléyesen protestálunk a' jegyzőkönyvben, a' pártolást, vagy nem pártolást hagyva máskorra. Pozsonymegye levele azonban, melly az Erdélyi uniót pendíté meg's melly ajánlja: szólítók fel az erdélyi törvényhatóságokat arra, hogy az országgyűlést egy választvány-kiküldésre bírnák, melly a' magyarországgal egyesülten dolgozná ki az uni o rendszerét, nagy tüzzel pártolattott.

Végre azon határozatunk bukott meg egy felsőbb helyről érkezett leirat folytán, mellyben főispánunkat a' törvényszékekeni elnökösködéstől eltiltottuk; azonban a' belki kívánságunkat valahogy mégis csak ki mertük mondani: miszerint a' törvénykezés ügye országgyűlésen rendeztessék. Csak jó időszak az a' tisztujítás előtti cyclus.

Most került a' sor az éhségre! Előbb lakoma, most éhség—élet és halál, ki nem tudja? hogy ez karöltve jár! Mindenekelőtt mivel magunknak a' gazdag bányák felett lakóknak pénze nincs, tehát a' nm. kincstártól fogunk h u s z e z e r f r t o t kölcsön kérni. Másodsor minden földesur fel fog szólíttatni: hogy inségeskedő népét segítse; ez azonban csak a' tisztujítás utáni maradékból remélhető. H a' r m a d s o r: a' megyés püspök szinte megkértük, hogy lelkészeivel az annyira szükséges mértékletességet hirdettesse; ide nem értetvén természetesen a' tisztujításra vonatkozó készülétek, mert qui habet, potest. N e g y e d s z e r: minden nevezeti lakoma és tivornyázás, melly két napon túl terjedne (a' tisztujítás két nap teljesen be leend végezve) megtiltatnak; a' molnárok 's egyéb árusokra szigorú szolgabírói gond fordítassék. Végre ö t ö d s z ö r fels. fejedelmünk az 1807: 6. törvény alapján meg fog kéretni: hogy az élelmiszerek kivételét az országból tiltsa meg, gabna a' keleti tartományokból vásároltassék, 's az a' hatóságoknak adassék el, mint mellyek rajta a' nép rovására nem nyereszkednek 'stb. Ezekből áll a' végzés, vagy is abból: hogy mivel fölünk kérnek, tehát mi is kérünk másoktól, kiknek több van. Z ó l y o m i.

Nógrádmegye évnegyedes közgyűlésének folytatása.

Nov. 15kén előbb napi jegyzőkönyv-hitelesítés után egy nagyérdéki indítványt tón B. M. főbíró, melly indítvány előbbi estvén másodalispánunknál B. L. conservativ főnök által pendített meg ollyformán, ha az ott levők ezen eszmét pártolásra méltónak lelendik 's győzelmét biztosítják, a' más napi gyűlésen fölhozdandja. Mi, kik jelen valánk, leghőbb pártolást ígértünk; biztosítva őt, hogy habár ellenféltől jövend is az üdvös terv, mi nem tekintve pártszínezetet azt magunk elvének vallandjuk. Mi jött azonban közbe, feszegetni nem akarjuk, elég gyanítanunk, hogy B. L. indítványától előállott 's így hozta fel azt B. M. ismert ékesszólásával. Az indítvány pedig ez volt: minthogy megyei törvényszékeinken minden táblabírónak szavazattal bírhatási joga az igazság szigorú kiszolgáltatását szerfölött akadályoztatja, 's mindaddig, míg a' törvényszéki tagok rendszerezése nem jövend szokásba, igazságot várunk ugy szólván tündér képzelet, ennél fogva föl szólítja a' Rket, ha az 1613: 24d. t. cizikk világos értelme szerint (mellyet ezuttal fölolvastott 's mellyben nyíltan kimondatik, hogy a' törvényszékeken csupán jó birtokos, 's a' megye rendei által választott bírák bírjanak szavazattal) sikeres végzést hoznak — mert ugymond napi rend gyöz meg bennünket a' felől, hogy vagyonsb vagy nagyobb népszerűséggel bíró embereink bármellyikének akár polgári akár fenytő törvényszék-meg szegényebb sorsúnak ügyében a' kirendeltek is alig láthatni ottan. Igaz, ugymond, hogy mi már egyszer ezen tárgyban, midőn egy vagy két év előtt indítványként felhozattott, valamit végeztünk, 's csak épen azért végeztünk annyit is, mert sokan azt állíták: első lépésnek elég ez — ne tovább! 's mit nyertünk, ha merem kérdezni a' kk. és rket ezen végzéssel? magunkat 's a' törvényt tettük nevétségessé 's a' czéltől, hogy t. i. az igazság kiszolgáltatása szigorúbb lábón álljon, távol állottunk, mert mi foglaltattott e' végzésben? Az, hogy az elnökség által rendeltessenek mind két törvényszékeinkre táblabírák, de azért ne legyen kizárva másoknak is szavazási joguk. Ujra kérem tehát a' Rket: vegyék figyelmükbe e' nagy fontosságú tárgyat, és szakítsanak véget azon hallatlan visszaéléseknek *) mellyek napirenden vannak a' törvényszékeken, 's hozzanak a' fenemlített 1613: 24d. t. cizikk értelmében végzést. Ez indítvány eleinte nagy pártoltságban részesült, mindenki szebbnél szebb szavakkal buzdott a' Rket capacitálni ez újabb reform üdvös létéről, pedig senki sem nyilatkozott ellene, később azonban némelyek, kik bármí névvel nevezhető ujtásnak, habár az a' törvény értelmében tétetik is, mihelyt ujtás, ellenzói, igen nagy haladási lépést láttak ebben — ellenzék azt 's a' törvényt más értelemben magyarázatták — ugy szinte egy sereg ügyész, kik ez által szerfölött érdekeltetvék, zudult föl, 's helyes okot az ellenzésre nem találhattván, leginkább gyűlési néptelenség ürügye alatt kívántak ettől menekülni, mondván: az ügy igen fontos, az intelligencia nagy része hijányzik, továbbá: practicus oldalát még nem ismervén, annak kidolgoztatását választványra kellene bízunk, vagy más gyűlésre halasztanunk, hol számosabban leendvén, az ügyet minden oldalról megrostálhatni; 's a' módosítók győztek, hátulsó ajtón kisorranásuk sikeres volt, a' többség mellettük nyilatkozott, 's így történt az, hogy jövő januáriusi gyűlés 3ik napj. határoztuk e' tárgyat ujlag felveendőnek. —

A' conservatívek örülnek ezen győzelmükön; mi pedig vesztességünkön, miért? azonnal kifejttem. A' conservatívek egyike ma így nyilatkozott a' gyűlésen: hisz uraim itt ma nincs elegendő intelligencia ahoz, hogy illy nagy fontosságú tárgyat üdvös sikerrel megvitálni lehetne, 's ők győztek, azaz: mi nem végeztünk semmit, mert az imént érintett nyilatkozat szerint kevés volt az intelligencia. Már pedig ugy isméri Nógrádot az egész ország, hogy az ellenzéki vármegye, 's így bizton reméljük a' januáriusi gyűlésen e' tárgy feletti győzelmét, mint mindenkor, midőn elegendő az intelligencia.

Nov. 16kán olvastattott fel a' legújabb dicalis összeírás — ez újabb figyelemre szólítá föl a' rket, leginkább csudálkoztak a' rr. azon, hogy miután a' zsidóság most már a' rendes adófizetők közé soroztatik 's így a' rovatok

*) Ezen visszaélésekből számos példával tudnék szolgálni, elég legyen azonban most csak ez egy: Nógrádnak világos végzése van, hogy a' megyeházban létező családi szobákban elfogyasztani szokott famennyiség árát a' birtokosok a' várnagynak lefizetni tartozzanak, ez azonban legnagyobb részint a' várnagy's birtokosok kölcsönös meg egyezése vagy baráti viszonyból fogva fizetetlen marad — egy bizonyos családi szoba birtokosa ellen azonban a' várnagy különös antipathiával viseltetvén, azt az elfogyasztott fára miatt szolgabíró elébe idézte, ez pedig az adóst felmenté. A' várnagy üggyét, melly proprie a' megye ügye volt, a' törvényszékre vitte 's a' törvényszék a' megye világos végzése daczára az adóst szinte fölmenté. Ez azonban minorum gentium esetek közé tartozik, mert az illy eset majd naponkénti.

növekesznek, hogyan lehet az, hogy a' szécsényi 's kékkői járásban, hol Szécsényben 's B. Gyarmaton igen számos a' zsidóság, a' rovások a' tavalyihoz képest kevesebbek, 's a' két felső járásban, hol alig van zsidóság, a' rovások szaporodtak? E' tárgy, melly vagy két-három száz forintnyi különbséget tehet az adóban, figyelmessé tette a' rket, 's miután meggyőződtek a' hibás összeírásról, Pongrácz Károly bíró választott meg összeírónak a' számvevővel, ki az egész megyében létező zsidókat 's pusztá házhelyeket összeírván, jövő augusztusi gyűlésig jelentését adja be. Ez nézetem szerint nem jó számítás, a' deperdita mint mondatik 2—300 forint, az összeírónak diurnum fejében 2 p.-forint határozattott 's természetesen előfogat, mind a' két teher a' házi pénztárt illeti, méltóztassanak kiszámítani: egy megye összeírására mennyi nap és előfogat szükséges, 's ezután kiül: mennyi a' deperdita. Továbbá kinek lelkiismeretlenségéből származhatott e' hibás összeírás? — feltennünk nem lehet és nem szabad, hogy a' tisztviselőjéből, ki e' részben érdekeltetve még távúrol sem lehetett, hanem a' bevallóéból, ha most az összeíró bíró a' zsidóságot keményebb vagy mellékes módok által fogja kényszeríteni minden javai bevallására: akkor a' többi néphez képest, melly egyarányban mindig titkolja vagyonát, szerfölött nyomtatva lehet, 's az összeírás még igaztalanabb, ha pedig titkolja, mint előbb, a' deperdita ugyanannyi, 's a' megye tömérdek újabb költsége hasztalan 's a' számítás minden esetre hibás. — — —

Ugyanez napon neveztetett ki járásonként egy két táblabíró 's főbíróból álló választvány, melly a' közéronek járásonként készitendő utakra való fordittatását 's felszátását sikeresitendő, ez alkalommal neveztetett ki bírónak Madách Károly 's egyszersmind a' losonci járásbeli választvány egyik tagjává. — Egy megyei irnok azon folyamodvány következtében, miszerint a' megye 19 évi hű szolgálattat tekintetbe véve kegyeskednék — számára évenként néhány öl fát adni — a' megye rdei figyelmeztetve a' megyeház bszükségeire évenként 700 's néhány ölnyi fafogyasztás minél sikereseb korlátozására, e' végett azonnal küldöttés bizatott meg, melly más napon beadván munkálatát, a' javaslat körül belül így hangzott: ezentul minden kályhára 2 öl számittassék. *) Főispánhelyettesnek 40 öl, 1ső alispánnak 24, 2diknak 22, várnagynak 30, levéltárnoknak 30 'sat 's a' folyamodónak a' meggazdálkodottból 5 öl jelöltetett.

Turócmezeyel közgyűlés folytatása.

Másod napon azaz november 5én folytatott gyűlést az előbbi gyűlések jegyzőkönyvei olvasásával kezdtük, melly a' számosan összegyűlt nemesség által illő csendben 's nyugodtan hallgattatván, a' katonaság főispán ur intésére a' teremből eltávolított 's még a' megyeház előtti téren álló lovasok is szállásaikra vonultak onnan. Egy kis intermezzo az olvasásban akkor történt, midőn az augusztus 12dikén tartott gyűlés jegyzőkönyve, jelesül a' tisztválasztást szabályozó végzés olvastatásának vége lón. Ugyanis M. F. tb. a' hozott végzés magyarázatába és szelleme taglalásába bocsátkozván, főügyészünk által olly értelemben, mintha szólnia sem volna szabad, czáfoltatott, honnan némi harczias alaku vita keletkezvén, az egész ügy az által csendesített le, hogy főügyészünk szavait bővebben magyarázza meg 's így az indítvány végzése nem alakult. Sokkal hevesebb vitát idézett azonban elő maga a' tisztválasztási jegyzőkönyv, mert jöllehet annak kitétele 's fogalmazása ellen a' megtámadó pártnak semmi ellenvetése nem volt és a' kitétel valódinak nyilván elismértetett, megjegyezvén, hogy az azt szerkesztette jegyz. a' megtámadott párthoz nem tartozott, de mivel a' szertartás 's onnan merített elv mind két pártra nézve életkérdés vala, egyedül a' körül: vajjon az elosztatott tisztválasztást törvényes gyűlésnek, következőleg annak jegyzőkönyvét hiteles megyei okiratnak tekintethetnie? forgott a' vita, mellyben mind két párt kimeritvén pro et contra okait, utóljára főispán ur azon indítványt mondatá ki végzésül, melly szerint a' KK. és RR. az idézett augusztus 25ki szertartást törvényes tisztválasztási gyűlésnek elnem ismervén, az annak eseményéről fogalmazott jegyzőkönyvi tervet csak mint történeti adatot kívánják a' mostani gyűlés jegyzőkönyvébe igttatni. November 6kán miután szabályszerű (normalis) állapotba visszajutottunk, az udvari rendelvények, intézvények, levelezések 's egyéb közigazgatási tárgyak fölvetelére került a' sor 's ezekből kiemelendők legkivált következők: a) azon udvari rendelvény, melly a' nádori ünnepélynek tudvalevő okoknál fogva elhalasztatását velünk tudatja 's melly, miután e' részben már october 19kén rendelkezünk, előbbi kiváratnak megújítása mellett, ezuttal tudomásul vétetett. b) Országgyűlési napi díjak czime alatt a' házi pénztárnak 5010 frtal tartozunk, melly tartozás még az 1832ki országgyűlésből 's azon idő-

*) Ezelőtt minden személyre számítottott 2 öl, mint-hogy azonban az altisztviselők közül 2—3 is lakik egy szobában, tehát ebből történt a' meggazdálkodás. —

bül ered, mikor még a törvény nem hozott, következőleg bennünk azon reményt táplálta, hogy azt fizetnünk nem kell: mostan tehát kötelességünk teljesítésére helytartósági körintézmény által emlékeztetve, ezen savanyu almába csakugyan be kell harapnunk. A' későbbi országgyűlésekből a' házi pénztárnak mivel sem tartozunk. c) Hazánkba bevándorlani kívánó württembergiek iránt hozzánk szinte érkezett intézmény következtében, a' kellő felszólítások, miután amazoknak megyénkbeni letelepülését 's pusztán ellenverő telkeknek művelés végett, általunk benépesítését ellenzen okunk nincs, meg fognak tétetni. d) A' zsidók türelmi adóját jövődőre megszüntető 's a' görög n. e. egyesültek csoportos átteréseit korlátozó intézmények tudomásul vétettek, az utóbbira nézve azért, mert görögöknek nincsenek, az előbbire pedig, mert zsidóink vannak, további intézkedések megtételével ezuttal felhagyván. e) Boldogult Horvát István jeles könyvtára megvételét főispánunk a' boldogultnak érdemeit különösen méltányló figyelmeztetéssel kísérvén mi is pártolandjuk az országgyűlésen. f) Pest megyének a' nádori emlékpénz költségei iránt felhívása nálunk szinte teljes viszhangra találván, ezuttal levéltárunk számára egy emlékpénz elnöklő főispán ur által megajánlatott. g) Pozsony és Vas megyék ismértes levelei tudomásul jegyeztettek föl; 's azon okból, hogy főispánaink törvényszékeiken elnökösködni szoktak 's ezen elnökség törvény által nem tiltatik, sőt valamint a' Sz. G. thiró által felolvasott törvényből kitetszik, ez inkább kötelességükül tétetik, hasonlóan a' szabócsi levelet is tudomásul vettük úgy, hogy ezen határozat nem többségnek, hanem a' szabócsi levél mellett senki sem lépve föl, az egész gyűlés közakarátának kifolyása volt, közbevetőleg jegyeztetvén meg, hogy ezen kérdés inkább a' törvényszékek rendezéséhez tartozik, mely másod alispánunk indítványa következtében, ez alkalommal országgyűlési előleges tárgyal egy akarattal jegyeztetett föl, és az elfogadott indítványok sorába fölvetetett. h) Verőce megye levele az országgyűlésre halasztatott. i) Turóczi véreink szerelmei orvoslását szinte országgyűlésen segítettük elő, úgy Barsnak rétvontózási javaslatát is pártolandjuk. k) Kraszna levele egy év előtt a' fens. trón előtt nyilvánított kívánatunk megújítására ismét alkalmat nyújtott. l) A' marhahas ára 11 kron maradt ezentul is, ellenben az ürühs Skra csökkentett. — A' gyűlés, miután annak jegyzőkönyve, különösen az october 19ik napi eseményeket tartalmazó, hevesebb vitaközlások mellett, meghitelesítettet, november 7kén eloszlott.

II. Dorog novemb. 16. Ugyhiszem nem lesz érdektelen a' tisztelt olvasók előtt, ha igénytelen városkánk-ról néha egy pár sort e' lapok hasábjain olvasandának 's legalább azokból megtudandják, hogy mi is élünk 's hében hóban mozgunk is, mert fájdalom! kerületünket még a' szomszéd hatóságok is igen kevésben, egyes városainkat pedig épen semmi tekintetben sem ösmérik, legföljebb Csátary Ottónak az Életképekben közreboesátott utazási rajza nyomán azt tudják és mondják, hogy ez is hajdu város, pedig Csátary Otto urnak ha kissé városaink állapotját nagyobb gondnal és figyelemmel méltóztatott volna kiösmérgetni, bármelyikről sem lett volna elégséges azt mondani: hogy ez is hajdu város, mert mindenkinek megvan saját cselekvénye 's ténye, mik jelen haladási korunkban akárhol is számot tennének, sok helyről pedig fényes szavak között az olyanok ki is kiüröltettek. No de ezekről máskor; jelen soraimban csak arról értesítem a' tisztelt olvasó közönséget, hogy folyó hó 12én városunk minden rangu 's rendű lakosai egyesített örömmel ülték meg fens. nádorunk dícsően eltöltött félszázados hivataloskodása nagy napját 's valamint a' katonai egy a' polgári hatósági kar, gazdag és szegény, nagy és kicsiny mozarak szünni nem akaró durrogásai 's a' katonaság üdvözlőzése között tartott isteni szolgálat alatt, egyesített buzgó imákat egyenlő ajtatsággal röpiték a' mennyek urához legjobb nádorunk hosszas életeért 's nehéz betegségből fellábadozásáért 's mindnyáján iskolás gyermekekkel együtt örömmel zengték el az ismértes himnuszt. Tartsd meg Isten nádorunkat 'sat. 's örömmel a' Téged isten dícsérünk. Isteni tisztelet után helybeli lelkészünk Szabó György ur vendégszereteténél fogvást a' paplakon fényes magyar ebéd adatott, hol fels. urunkért, szeretve tisztelt félszázados ősz nádorunkért, az uralkodó ház tagjaiért 's édes hazánk világi és egyházi nagy férfiaiért üdvöparak üritettek, estve pedig a' városi teremben táncvizigalom rendeztetett ujdón 's most építésben levő tanodánk javára, hol valamint kebelbeliek úgy vidékiek is igen számosan gyűlének össze, lelkes nőink és ifjaink igazi magyar lelkesedéssel lejték a' csárdást 's a' bál egész világos reggelig tartott. — Iskolás gyermekeink is megmutatni ügyekezvén fens. nádorunk iránti hálójukat, a' piacon egy lobrot (pyramist) állítottanak ezen felirással: „Éljen szeretve tisztelt nádorunk e' hazát boldogítandó számos évig, fens. József főhg dícsően eltöltött hivataloskodása 50 éves nádori ünnepélyére a' sz. hajdu-dorogi ta-

nuló ifjuság hódoló mély tisztelete jelöl 'sat. 'S ezek valának külső jeleink, melyekkel szeretett nádorunk iránt hódolatunkat és szeretetünket hálásan nyilváníthattuk; de ezek parányiak azon hálánkhoz, mely minden igaz hajdu ember 's egész haza polgárai szívökbe örökre vése van, azt csak érezni 's gondolni lehet, de leírni nem. —

Egyébiránt ránk nézve ezen év mondhatni szerencsés vala. Az idén tétetett T. F. G. biró urnak egy felállítandó takarékmagtára szánt nagyszerű ajánlata, az idén tétetett h. ü. E. G. ur által szép alapítvány egy kisdedovó intézet létesítésére — ezeket megelőzve ajánlatott szép öszveg szeg. gyermekek jutalmazása végett vásárlandó iskolai könyvekre tb. F. J. úr által 's így remélhetjük, hogy Isten segítségével maholnap szép és czélszerű új tanodánk leend, takarékmagtárunk felépül, kisdedovó intézetünk létesül 's ha közös egyetértéssel 's erős akarattal teszünk, ezen előszámlált intézetünk virágozni 's majdan gyümölcsözni is fognak, mert igaz az, hogy közös akaratot az Isten sem hagyja sikeretlenül. — Lehetetlen itt eszmelánczolatnál fogva örömméltánylattal Böszörmény és Nánás városokban jótékony czélokra működő műkedvelő lelkes társulatokat is nem említenem. Böszörményben az idén már két ízben szép sikerrel játszik a' „Szökött katonát“ és „Koldus leányt“ a' kisdedovó intézeti tőke gyarapítására 's egyuttal ugyanazon czélra bált rendezének, melyek igen dúsán jövedelmeztek 's e' részben üdvőt érdemel J. K. G. kerül. aljegyző ur, ki tömérdek hivatalos foglalatossági mellett és gyöngéklőd egészsége daczára is ezen társulat létesítését eszközölte, üdvét és köszönetet érdemelnek Böszörmény lelkes hölgyei J. K. Ené, Z. Gné aszszonyaságok 's G. Lna kisasszony, kik a' még közöttünk nem kis mértékben uralkodó előítéleteket félre vetve, az emberiség javá tekintetéből, megértve szép rendeltetésüket, szivesek valának a' társulatban részt venni és szép tehetséggel működni, isten éltesse őket sokáig 's adjon nekünk sok illy buzgó hölgyet 's a' többi részvevő ifjat is, kik mindnyájan dícsérettel működtek, lelkesítse. — A' nánásiak szinte szegény árvák javára több ízben működtek 's hiszszük, még többször is működendnek, elég legyen rólok ez alkalommal elmondanom, hogy mind a' hájos nők, mind lelkes ifjak a' deszka-világban is valósággal otthonosak voltak és remekeltek, különösen az Ö r ö k s é g b e n szép tehetségeket árulának el, most Isten velünk.

Önök pedig t. szerkesztő ur szivességeért köszönetem jelöl egy bál hirdetvényt is ide rekesztek; vegye tölem szivesen 's magyar őszinteséggel. D o r o g i. *)

Pécsi hírek és örvendetes mozgalmak. F. é. october 25én adta Liszt Ferencz a' városi színházban első hangversenyét, melynek jövedelme 1400 ft e. p. vala; második hangversenyét püspök ó exca által meghatározandó jótékony czélra, october 26án déli 12 órakor a' Hatyteremben adta mintegy 260 főnyi válogatot hallgatóság előtt, miután a' hirdetvények csak egyedfél után osztattak ki; a' 330 ft e. p. tiszta jövedelem, püspök ó exca 200 ft e. p. adományával együtt, a' sírkertben kápolna-építésre fog fordítani. Ez alkalommal lehetetlen elfojtanom azon ohajtást: bár halottasház is építtetnék, melynek költségét a' tánczolni szerető pécsiek, az eleven el nem temetés érzetétől vezéreltetve, öszszetánczolatnáknak, vagy rendezendő vegyes kiállítás belépti díjaiból is némileg fődözhetnék.

October 25től 26ig a' baranyai gazdasági fiókegyesület gyümölcs- és georgina-kiállítást rendezett; tekintve a' gyümölcsre nézve az idei mostoha esztendő, meglepő volt 11 asztalon Baranya 24 gyümölcstenyészőji által beküldött 's kiállított sok és szép nemes gyümölcs; melynek kitünőbbjei a' pesti november 7ki kiállításra küldettek. Szemléltető vala itt a' mandolának is különféle faja; Alcsutról nyert burgonya, ismét a' magyar gazdasági egyesület által dél-carolinai magbul természetett ez évi pamul, ismét ez évi másod-termésbeli dió, szilva, alma, szőlő, szamóca, eper 's körtve, sőt vörös vajas körtvének 3dik termése is. Figyelmet gerjesztettek a' szőlő-gerezdeken termelt 's vegykémileg megvizsgált arany szemek; a' moszlavinai erdőben talált körisfának kinövése, mely repülő szalonkát képez; ismét a' honosított rhamnus sisiphus ehető gyümölcse. Nem csekély dísz kölcsönzött e' kiállításnak Tail János ur által kiállított 300 külön georgina. Jövendőben a' fiók évenként 3 vegyes kiállítást rendezend. November 15én 's 18kán a' fiók közkedvességű ifj. Majláth György főispáni helyettes ó mla elnökle alatt érdekes közgyűlést tartott; hol többek közt a' Baranyában vadon és bőven termő asclepias syriaca pamutnövénynek Náray János, Hutta orvos 's Nendtvich Tamás gyógyszerész urak közremunkálásával lövésre készített példányával sikeres próba tétetett: és e' lögyapotból példány a' magyar gazdasági egyesületnek is fog küldetni. Ezen gyűlésen kézbesítették a' ma-

*) Viszonos őszinte szivességgel köszöni a' szerk.

gyar gazdasági egyesület által küldött ezüst érdempénzek is Vlasich György esperes, Hölcz és Nendtvich uraknak.

November 12én nádor ó fensége szerencsés fölgögyulása 's félszázados nádorsága Pécselt is megünnepeltetett; a' hatóságok a' székesegyházban püspök ó elja által fényes kiállítással tartott isteni tiszteleten jelen voltak, mely alatt a' fegyveres polgárság tón üdvölvéseket.

Nov. 16kán m. ifj. Majláth György főispáni helyettes ur elnökle alatt a' pécs-mohácsi vasuti társaság is közgyűlést tartott, mely alkalommal elhatározatott, hogy az ivtatók nálok levő aláírási íveknek december végeig; az illetőségeikkel tartozásban levők pedig ekkorra a' feltevésekre emlékeztessenek. Mivel Hieronimy Ottó ur augustusban véghez vitt lejtérés és septemberben kézbesített adatok nyomán nézeteit 's a' lejtérés eredményit 's a' költségvetési jegyzéket nem közölte 's díja iránt nem nyilatkozott: föl fog szólíttatni ezek teljesítésére, hogy aka dályoztatása esetében az egyesület gondoskodhassék. Továbbá a' lejtéresi időközben kifutott 400 ft e. p. költség, közgyűlésileg is helybenhagyott. Örvendetes tudomásul vétetett a' pécs-flumei vasuti társaságnak az egyesüléshez járulása 's P é c s r ó l a' drávavölgyi-flumei vonalig a' vasutnak építtetését nyilvánító levele.

November 19kén Daróczy Zsigmond kanonok 's apát ur elnökle alatt tartá első értekezését, „a' Pécselt részvények után gőzmalom-építésre alakuló társaság“ hol megállapított: miként a' gőzmozgony 15 lóerejűnél kisebb ne legyen, a' gőzmalom fournier-'s deszkametsző géppel kötéssék össze; továbbá a' szükséges adatok megszerzésre tervek 's költségvetés-kidolgozásra úgy hely-kiszemelésre bizottság küldetett ki: eljárása felől a' mi előbb tartandó gyűlésre jelentést teendő. Némelyek magány-véleménye, hogy 80 darab 1000 ft e. p. értékű részvény után az egész vállalat létesíttessék. Pellérdén Pécsről 1 órai távolságu jószágán m. Czindery László főispán ur gőzmalomhoz szükséges épülete már kész 's a' gőzmozgony úgy egyebek megrendeltetvén vártnak; ekép vetélkedés levén, jó és olcsó liszthez van reményünk: meglehet, hogy e' két vetélytárs egyesülni fog. Vidékünk háláját vivandja ki az, ki első építend gőzmalom, mert az idei szük termés, a' 9 hét óta nem volt eső-szülte vízszükség 's ebből származó nem örülhetés mind inkább érezeti: 's ennek tulajdonítható, hogy a' lángliszt mázsája 24 ft, zemlyeliszte 22; a' kenyérliszte 18 ft váltó; közönséges kiskenyér 30—33, nagyobb pedig 40—50 kr v. cz. kerül; sőt volt nap 's pedig heti vásárkor, hogy kenyeret nem lehetett kapni; noha Pécsnek heti vására vetélkedhetik bármely nagy országos sokadalommal. — Hirlapokban olvassuk a' pesti zemlye kicsinyességét, az itteni pécek sem sütnék nagyobb az Életképekbe lenyomottnál, az ittenieknek még azon tulajdonságuk is levén, hogy fekete 's nem sül ki. Minthogy a' közönségnek egyes ember áldozata nem lehet, de a' sok rosz zemlyeévés ártalmas is lehetne: az illetőket figyelmeztetjük. (Folyt.)

Budapesti napló. (Dec. 3kán.) Az iparműkiállítás sorshuzás megtörtént. Mult hó 29kén számos kíváncsi honfi gyűlt a' nemzeti muzeumba, meghallandó: mi jótégetett fölötté a' sors. Természetes hogy legtöbbben lebigyesztett ajakkal vonultak vissza; de kikre a' szerencse mosolygott, mi lassuk meghívó-jegyek bélyegét a' Hetilap szerint a' nyerevény elvitelére. Első 24 nyertes szám következők sorban és előnyben: 5709; 12699; 23640; 7382; 3026; 14549; 15788; 12593; 23890; 14416; 7536; 17056; 16678; 3360; 11103; 21214; 4110; 14888; 14718; 21410; 4902; 7440; 10083; 648. Sok tréfát emlegetnek, mely kihuzáskor színre került; többek közt, hogy az első nyertes egy fiatal uri ember jelen levén meghökkenve felkiáltott: mar meg kell házasodnom, mert a' hölgyterem nem állhat üresen. A' diszkoci nyertese pedig rögtön vásárra indult lovakat szerezni, hogy illy birtokhoz illőleg utazhassék. Ezen urakat a' ritka nyerevény még sok bajba kerítheti, mert például az eljegyzendő nőnek majd más igényei is lehetnek a' kényelmes alvóhelyen kívül; a' kocsinak és paripáknak szállást kell fogadni; az utazás költséggel jár 'stb. De meglehet hogy mindez a' hazai ipar gyarapítására szolgál, 's így a' sorsjátéknak is örvendetes hatása leend.

Szigethi „Jegygyűrű“ népsziműve mult hétfőn adatott az ömlött eső daczára is nagy közönség előtt. Tetszett. — Több földszinti páholybirtokos panaszát nyilvánítjuk, hogy néhány földszinen mulatozó egyed a' néző közönségből kiválva vitatkozással a' színpadi szereplők hangját elnyomja; minek kellemetlen következtetését nem szükség fejtegetnünk. A' zártszékeliek pedig általánoson neheztelésüket nyilvánítják egy emeleti páholy zajos látogatói ellen. E' kölcsönös háborgatások eredményit bizonyosan a' nemzeti színezet sinyli meg. Méltóztassanak figyelmezni.

A' Kisfaludy-társaság által Erdélyi János szerkesztése mellett kiadott „Népdalok és mondák“ második köteté megjelent. — Kuthy „Hazai rejtelmek“ című regényének 9dik fizetét vettük, melyben a' hazában dúlógó uszoráskodás méltólag ostoroztatik. Mindkét mű igen kedves tárgya az olvasó közönségnek 's nagy keletnek örvend.

Hallatlan, de igaz: a' pesti kávéosok nagyobb része a' kávé előbbi emelt áráról önként leszállította; csak néhány önféj ellenkezik még e' hasznos intézkedéssel; jól tenné a' kávézó közönség, ha ő is több önállóságra törekednék 's a' macakasságot becsületes elkerüléssel törné meg. Egy gazdaságos és kiszámította, hogy az így naponként megtakarított

pár krajczárból egy év alatt épen egy pár jó csizma kerül ki; pedig mindenesetre teli gyomorral is jó csizmában járni. — Másik hallatlan dolog, hogy nov. 28kán a német színháznak igazán véve először futottak be, — még pedig néhány mázsa közsémmel; miután a közönségben surlódás nem okozhatott meglepet, így talán valaki, például a hasznóbérlő mégis iz-zadni fog.

A hus-drágaság, mint mondják, az erkölcsre is nagy befolyást gyakorol. Bizonyos éjjeli csapatnak talán nem igen tetszett a vendéglői árjegyék, azért több agykábító italt vett magába s egyedei zajos kiáltozással barangoltak az utcákon, mi közben egy házba betörve embert, butort és ablakokat zúztak s rontottak; az alatt a lármásan fölvert szomszédok segélyért folyamodtak, s csak nagyobb rendőrségi erő volt képes véget vetni e botránynak, mely fővárosunkban oly gyakran ismételtetik.

Mult héten többször egymásután tűz ütött ki városunkban; a „pesti kör“ is majd tűzbe jött, mert a terménytár kéményén láng lobbant ki. De az egész minden nagyobb szerencsétlenség nélkül végződött.

Egy ferde szokás uralkodik egyetemünkben, miszerint orvosdoctori címért vitakozók illy mellékeveket tűznek értekezéseikre: NN. hungarus Hontensis, Pestiensis — siculus Transsylvaniaensis (már miért nem Parisiensis) stb., ennek aztán nemzetiségünkre azon bal követkevényei vannak, hogy mások megint azt irhatják: valachus szathmariensis, és mint a napokban olvastuk: serbus kameniczió-syrmien-sis. Vannak bácsmegeyi, temesi szerbek is; végre megér-jük hogy valaki azt írja: Turca Budensis, mi talán hihetőbb volna.

Shiff angol zongora-virtuóz és rögtönző a redoutte-remben hangversenyeket ad. Vele HofmannÉde a fiatal magyar hegedűs is működni fog.

A borjúhús ára szabad verseny következtében 48 krról 36 krra lohadt. Halljuk hogy töképezések szándékoznak szövetkezni azon czéltől, hogy három évre nyereség szabá-díték esetén 12 kros hussal lássák el a főváros lakóit. Soha töképezések okosabbat nem teendének a gyomor ér-dekében, ha e szándék valósulna.

Az emancipatio legújabb példája: a N. U. szerint Sik-lós mezőváros Batthyány Kázmér gr. földesurától 20 év a-latt lefizetendő 160 ezer p. forinton megváltkozott. Szintezt tevő Egerág falu is 55 ezer p. forinton. E szerint Csarnota és Turony faluk ide értetvén Baranyamegyében négy szabad helység lesz már most; a három faluban tiszta magyarok laknak; mi a magyar jobbágyok szorgalmát és szabadság-szeretét tanúsítja.

Az állatkínzás elleni törekvést felkarolta már a közbé-

lemény, azért szabadságszerető polgárink kedélye most más irányra tér, t. i. emberkínzásra; naponkint több példányt lát-juk, miként inas-gyerkőczék talyigához igazva szemüledés-sel kénytelenek oly terhet huzcolni, mit egy pár befogott számár a szelidebbek közül könnyebben elviselne. Mester u-rak fontolnák meg ez eszmét: a gyermek még sem arra szü-letik hogy kifejlődése előtt elnyomorítsák.

Amerika.

Ujyorkból oct. 31keig terjednek a tudósítások. Ezek legfontosb része az élelmiszer-hozatalra vonatkozik. Az eu-rópai nagy gabnasszükség hírére gabna s lisztár Ujyorkban felszökent, lassan lassan azonban, nyugottabb megfonto-lás után ismét csökkent annyira, hogy a mostani árak nem sokkal nagyobbak az előbbieknél. A mindinkább növekedő gabnakivitel roppant s még nagyobb lenne, ha szállítási hajók nem hiányoznának a nyugati folyamokon. — A me-xicói harezteréről azon tudósítás jött, miszerint Taylor tábor-nok Montereyt, mit a mexicóiak már egészen odahagytak, megszállotta. A tábornok parancsot nyert minél gyorsabb előnyomulásra. Az éjszakamerikai parton létező ostromha-jóhad három sorhajóval erősítve San Juan de Ulloát s Tampicót vala megtámadandó; a főnehézség csak pénzhi-jány volt s a congressus összehívataásáról beszéltek köl-ösönvétel-engedés végett. — Californiában minden font-osb helyen már éjszakamerikai zászló lobog.

Portugália.

Egy előbbi levél következőleg festi a mostani portu-gál helyzetet: Portugália mostani állapota majd hallatlan a történetben, mivel illetlen felosztása minden viszonyok a franczia forradalom óta sehol sem fordult elő, mint most itt Portugáliában. Ma egy helyütt a királynőnek hódolnak, holnap dom Miguelnek s holnapután ismét a „szabadság-nak“. Guerrilhacapatok, melyek egy helyről másira baran-golnak, a járókelő kormányok, miknek engedelmességet kell, liberalismus és despotismus, vagy septembristák és miguelisták azonban közösen munkálnak a cartai kor-mányrendszer, sőt tán még a trón megdöntésére is. Mindazt által valamennyi párt megegyezik abban, miszerint hacsak rá nem kényszerítetik, adót semmi esetre nem fizetnek; különösen a föld népe vonakszik attól s az adóbehajtás le-hetlenítésére a guerrilhák valamennyi hatóságot megsza-

lasztanak. De kik ezen guerrilhák? fogja valaki kérdeni. Salakja a földnépnek, a napszámos osztálynak, kiknek semmi veszteni valójok, semmi házok, udvaruk, szántóföl-dük nincs, inkább henyélnék mint dolgoznak, a féktelen-séget mindenek fölött szeretik, eltöket ép oly könnyen ve-szélyeztetik, mint másokét kevésre becsülik, s barangoló sohonnai életmódjukban találják fel a nekik leginkább ked-ves elemet. Ezen emberek, kik családjuknál fogva épen semmi párthoz nem tartoznak, tüstint öszze csoportosul-nak, mihelyt őket törvénytelenésekre bujtogató főnök ta-lálkozik. Ezen főnökök ismét szokás szerint kinövései a romlott lakosságnak, kik legalább vasárnaponkint frakkot öltenek s nyakravalót kötnek. Azon párthoz csatlakoznak, mellytől legtöbb hasznot remélnék. Ezek vagy elszegényült gazdák, tönkrement kalmárok, letett alcaidek (birák), külön-féle tisztek, állomástalan papok, kiknek kenyérük: zavarba halászás s veszekedés. Ezen emberek a fővárosi magasb osztályok pártfőnökei felfogadván, segítségükkel kormány-ra jutni iparkodnak, hogy aztán forradalmat idézzenek az országban elő, mi nekik könnyen is sikerül, miután elegendő 20, 30 — 50 főből álló guerrilhák alakulása a hatóságok elkergetésére s az engedetlenség országsszeritei terjeszté-sére. Ezen guerrilhacapatokat eleinte egyenlesen fővárosi igazgatóságok fizetik, de midőn egyszer általánossá vált a ren-detlenség, magokra hagyják őket, hisz a főbök már elérték czéljukat, s ekkor hogy élhessenek, a lakosokat pusztít-ják, szerezik a guerrilhák. Midőn aztán erősebb hatalom üt rájuk s megsemmítéssel fenyegeti, minden szétporlik, mindenki honába tér vissza s úgy teszen, mintha azt so-ha sem hagyta volna el, mert nem fél hogy szomszédja el-árulja, miután az neki majd nem csekély bajt okozandna. A guerrilhák ellen küldött sergek ismét örhélyükre térnek vissza s a viszályhelyzetetett hatóságokra bizzák a béke-s rendfenntartást. De alig kezdik ezek működéseiket, a guer-rihák ismét öszszegyűlőngnek s elűzik a hatóságokat. Illy állapotban silylik most az ország. De ez még nem elég, egy katonai hatalom, mellyet a portói kormányjunta igazgat, s melly das Antas gróf tábornok alatt áll, fölkel a cartista kormány ellen s Lissabonnak indul. sat.

94ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

Uj munkahirdetés. Alulírtnak 11 év elfolyása alatt nagyban tett foly-tonos kísérlete azt mutatván, hogy az 1835dik évben általa feltalált és a Jel. Társalko-dójába iktatott s megis vitatott tudósításában érintett (tükör-műszerek által topogra-phia földmérések nemcsak szintolly pontossággal, hanem sokkal hamarabb és kényelme-ssebb végezhetők legyenek, mint bármely más ismértes mérő műszerekkel: fenirt évben tett igéretét beváltandó a tükörkelli földmérést illy czimű munkájában, **Gyakorla-ti földmérés tükörkel, becsleges földosztály és Távméréső**, ezennel közrebocsátja: mellyben a földmérésen kívül a földosztály is, e-gészen más alapokra fektetve, mint mi legjobb szerzőink munkáiban található, tárgyal-tatik a felszámítások könnyítésére több rendbeli segédtablakkal ellátva. Ehez jó a Távméréső, vagy is a távolaknak dioptrikai uton, mérés nélküli pontos meghatározása. A munka 16 iv több segéd szám- és 4 könyomaiu táblával: tiszta velin papírra nyomva ára füzve 2 ft p. E munkát megszerezhetni Eggenberger József és fia könyvtáros uraknál Pesten, a szerzőnél Tatában, és Tarczy Lajos tanár urnál Pápán. G a t y. 1—3

Víz-malmok, vendégfogadók, kocszmák, kereskedési boltházak, bor- és pályínka-mérési és husvágási jogok, serház, pályínka-égető ház, mész-égetés, pipa-agyag-asás 1847dik évi april 1ső napjától kezdve három évre bérbe adandók.

Német-ujvári Batthyány Iván gr. urnak tettes Baranya vármegyében fekvő Boly uradalma részéről 1847dik évi január 13dik és 14ik napján, Boly mezővárosában az uradalmi tiszti-teremben, szokott délelőtti órákban tartandó közárverés utján követke-zendő vízmalmok, vendégfogadók, és kocszmák, (vagy a földesur vagy a bérlő tulaj-don bor- és pályínka-italaira) — kereskedési boltházak, falusi husvágási, — bor- és pá-lyínkamérési-jogok, serfőző és pályínka-égető-házak, mészégetés, és pipa-agyag-ásás, 1847dik évi april 1ső napjától egész 1850dik évi martius végéig számítandó három esztendőre, különös, a tiszti teremben naponként olvasható szerződések mellett bérbe adandók; s minthogy a megajánlandó évenkénti bérsomma fele biztosítás gya-nánt és ezim alatt az árveréskor lefizetendő lesz, a bérleni szándékozők illően megkéretnek, hogy e végre elégséges sommával ellátva a fent kitűzött helyen és idő-ben megjelenni sziveskedjenek.

I. Malmok. 1) Belvárdi malm 3 felülesapó kerékre. — 2) Olaszi malm 3 felül-csapó kerékre. — 3) Hídori malm 2 felülesapó kerékre. — 4) Magyar-Peterdi malm 2 felülesapó kerékre. — 5) Kessei Pajer malm 2 alulesapó kerékre. — 6) Vörös mal-m, a borjádi határban, 3 alulesapó kerékre. — 7) Devecseri malm 2 felülesapó kerékre. — 8) Kassai Pajer malm 2 felülesapó kerékre. — 9) Borjádi falui malm 3 alulesapó kerékre. — 10) Trinitási malm 2 alulesapó kerékre.

II. Vendégfogadó és kocszmaházak, husvágással, urasági- vagy bérlő bor-pá-lyínka-ser-italokra. 1) Boly mezővárosban, a Pécsről Zomborba vezető orsz. keres-keési közuton. — 2) Bojárdi faluban, kocszmaház, husvágással. — 3) Rác-Úttősi fa-luban, a köz kereskedési uton. — 4) Virágos faluban, vendégfogadóház, a Siklóstra vezető kereskedési közuton. — 5) Rác-Petre faluban, vendégfogadóház, a Pécsre vezető kereskedési közuton. — 6) Vokány faluban, vendégfogadó-ház, kereskedési köz-uton. — 7) Áta faluban kocszmaház. — 8) Gyula pusztában, vendégfogadó-ház, a Pécs-ről Mohácsra vezető országos posta és kereskedési köz utban.

III. Uradalmi bolt- és kalmárházak. 1) Vokány, 2) Nagy-Budmér, 3) Kis-Bud-mér, 4) Kövesd, 5) Német-Palkonya, 6) Áta, 7) Kassa falukban.

IV. Földesuri bor-pályínka- és sermérés, a bérlők tulajdon lakházaiban. 1) Boly mezővárosban, a második kocszmáltatás; földesuri bor- pályínka- és serméréssel, ele-del-főzés, sütés és vendégszállásosítás nélkül. — 2) Boly mezővárosban, a harmadik kocszmáltatás; földesuri bor-pályínka-méréssel, eledel-főzés, sütés és vendég-szál-lásosítás nélkül. — 3) Nyomja faluban, a bérlő tulajdon hora és pályínkaja s urasági ser kimérése; tulajdon lakházában, husvágás nélkül. — 4) Boly mezővárosban, az éven-kénti négy rendű szabadalmas vásárok alatti eledel-főzés és urasági bor- és pá-lyínka kimérés. —

NB. Ha a fenebbi vendégfogadó és kocszmaházak bérlői azokban tulajdon boraikat és pályínkájokat kívánják mérni: ezen mérési jog is különösen bérbe adan-dó lesz.

V. Falusi husvágások, épületek nélkül. 1) Nyomja faluban: a bérlő tulajdon lakházában. — 2) Kis-Budmér. — 3) Nagy-Budmér. — 4) Kövesd és Jakabfalu. — 5) Batthyány-Iván és Német-Palkonya. — 6) Olasz és Hidor. — 7) Belvárd faluban és Gyula-pusztán. — 8) Lothárd faluban. — 9) Birján. — 10) Kassa-Devecser, Magyar-Peterd falukban. — 11) Herend. — 12) Szökéd és Áta falukban.

VI. Földesuri bor- és pályínka-mérés a jobbágy helységekben; és pedig: a pá-lyínka-mérési jog egész érben; a bormérés-jog kizárólag sz. Györgytől sz. Mihály napjáig; a községekkel közösen sz. Mihálytól egész sz. György napjáig. 1) Német-Palkonya. — 2) Jakabfalu. — 3) Magyar-Peterd. — 4) Szökéd. — 5) Áta. — 6) Kis-Tót-falu. — 7) Nagy-Budmér. — 8) Kassa. — 9) Herend. — 10) Hidor. — 11) Batthyány-Iván — 12) Lothárd. — 13) Birján. — 14) Devecser. — 15) Kis-Budmér. — 16) Belvárd. — 17) Olasz. — 18) Kövesd falukban.

VII. A serház Trinitás pusztában, azon joggal, hogy a bérlő ottan főzendő serét és étesztőjét az uradalom körében kimérhesse.

VIII. A pályínka-égető-ház Trinitás pusztában, az ehez tartozó lak- és egyéb épületek és edényekkel.

IX. Mész-égetési jog, Trinitás pusztában, a pipa-agyag asathatásával együtt. Boly, november 12én 1846. A z uradalmi főtisztség. 2—3

Hirdetés a Száva- s Kulpáni hajózást illetőleg.

A kir. Száva és Kulpa-hajózási igazgatóság részéről ezennel köztudomásul hirdettetik: hogy a kir. Száva és Kulpa szabályozási bizottság, a sziszeki kereske-dőség tett panasza következtében, a molnárok által öskényesen gyakorlott hajók-feltartóztatását: — midőn a hajózás alkalmával a malmokban kár tetetik — az illet-tektes törvényhatóságok által szigorúan megtiltotta, és hasonló esetek kiküldése te-kintetéből legfelsőbb helyen is jóváhagyott rendszabályt alapított: miszerint ezentul a hajót utjában feltartóztatni szabad nem leend, hanem tartozik a kárt-tevő hajós, a legközelebb eső helység vagy örvonali állomás előjáróinál nyugtatvány mellett zálogot hagyni; mellyből a hozott ítélet után a károsítottnak kára megtérítettik, és a maradék tulajdonosának visszaadatik. — Ezen ujonnan alapított s a hajózás akadálytalan üzlésére igen szükséges rendszabály az illető tektes törvényhatóságok által kerületeikben kihirdettetett, és itt ezennel köztudomásra adatik. — Kelt Zágrábban, october 24én 1846.

Baró Zornberg m. k. kir. Száva-és Kulpa-hajózási mérnök, 3—3

500 ezertől egy millió mázsáig közsén-szállítás.

Az első cs. kir. szab. duna-gőzhajózási társaság igazgatósága jelenti, miszerint 500 ezer mázsától egy millió mázsáig (mérőig) közsénet Bánsághból, — jelesen Oravicza és Bazias közelében fekvő közsénbányákból, — a Dunára szállítandó idegen vállalkozók-ra szándékozik bizoni.

Meghija tehát ezennel az erre figyelmeztetett vállalkozókat a közelebbi föltételek megtekintésére a pesti, zimonyi, szegedi, fejrtemplomi társasági ügynökségeknél vagy a bécsi igazgatóságnál. Az írásbeli ajánlatok ez utóbbi hivatalhoz intézendők. Bécs nov. 17kén 1846. *Az első cs. k. sz. dunagőzhajózási igazgatóság.* 3—3

Dunavizállás: Budán, nov. 28kán: 4' 0" 0" az 0 felett.